Experienţă pecuniară
Mihai Pricop

Zet nu era omul care să creadă în bazaconii. Tânăr student la matematica, îi plăceau ecuaţiile abstracte şi speculaţiile, însă nu era genul mistic. Văzut rar pe la cursuri, dar greu de pus în dificultate la examene, îl puteai întâlni aproape zilnic în cantina de lângă Universitate, mozolind o bere alături de câţiva prieteni. Trei la număr, parca legaţi de el cu o sfoara invizibila.

Zăcea cu chirie – fiindcă nu putea spune ca locuia – într-o garsoniera cu iz de cimitir, departe de toţi cunoscuţii. Îşi mai ducea acolo, din când în când, câte o pseudoprietena, pe care o tolănea printre hârtiile, cutiile de bere şi hainele împrăştiate prin toată casa. Iar printre escapadele cu bere şi printre amorurile sporadice protejate, îşi mai găsea întotdeauna timp să citească ceva ori să mâzgălească ceva pe hârtie.

Deşi împrăştiat, boem şi puţin neglijent, Zet nu era un tip neobişnuit. Şi, cu toate că nu avusese o viaţă lipsită de satisfacţii şi realizări, nu putea spune ca trăise vreodată revelaţii sau experienţe ascetice.

Şi foarte important: ura ziua de luni.

— Mda, e una dintre zilele acelea –, gândi Zet amuzat, amintindu-şi de reclama aceea stupida la un ştiu ce soi de tampoane. Da, era luni, şi ca de obicei îşi târa plictisit trupul spre cantina, gata să reintre în atmosfera de crâşma ce domnea acolo. Trecu prin fata clădirii Universităţii fără să arunce nici măcar o privire asupra ei. Ocoli apoi marfa ofilita a doua florărese care-şi etalau buchetele în plin trotuar, cât mai supărător în calea trecătorilor. Scăpat neatins de sub tirul intens de coji de seminţe, scuipat cu îndârjire de – gurile de foc ale celor două comerciante, coti la stânga pe aleea spre cantina studenţească. Abia ce făcu doi paşi, când de lângă magazinul din colţ se desprinse ca un spectru un moşneag răpănos. Printre firele de păr slinoase îi luceau doi ochi animalici, iar buzele i se întrezăreau îngropate în barba zbârlită.

Zet rămase pironit locului. Bătrânul se îndrepta glonţ către el, cu o sprinteneala total nepotrivita vârstei.

— La naiba, abia ce ne-a scăpat poliţia de hoţi, că ne-am pricopsit cu cerşetori!

— Tinere, da-mi cinci mii de lei, de-o pâine!

— Al dracului mai eşti, mai omule. Îmi spui direct şi cât să-ţi dau. Cincizeci de mii nu vrei? făcu Zet revoltat.

— Nu zbiera la mine, te rog. Nu te supăra. Bani de-o pâine vreau. Atât.

Figura omului se metamorfozase dintr-odată, inspirând mila dumnezeiască, iar privirea, brusc umanizata, radia o lumina blândă, aproape parentala. Tânărul se simţi deodată vinovat, de parcă i-ar fi adus un afront grav persoanei care-l abordase atât de surprinzător. Pentru câteva clipe chiar se uita în jur, cu teama sa nu fi văzut vreun cunoscut scena precedenta. Se scormoni apoi prin buzunare şi scoase cu mâini tremurânde câteva monede, pe care le scapa fără vlaga în palma cerşetorului. Şi imediat simţi cum instinctul îl îndeamnă să plece, să se îndepărteze de omul acela. Aşa ca porni deodată spre cantina, cu paşi grăbiţi şi cu o senzaţie inexplicabila de frică.

— Mi-ai dat cinci sute de lei în plus, tinere. Ia-i înapoi!

Un nod dureros îi strânse lui Zet gâtul ca un lat. Se întoarse spre moşneag fără a-l putea privi în ochi şi abia îngăimă, cu vocea stinsa:

— Lasă, lasa aşa.

— Auzi la el, cinci sute de lei! –, îşi mai spuse el în gând, teribil de exasperat, şi pleca din nou, grăbit.

— Hei, tinere, eşti sigur…

Zet îşi accelera cursa spre clădirea cantinei, până la limita de rupere a muşchilor. Îşi simţea pulsul bubuindu-i în creier.

— Eşti sigur că nu-i vrei înapoi? se mai auzi încă o dată, asemenea unui ecou.

Tânărul ajunse în sfârşit la destinaţie. Urca în fuga treptele scării de la intrare şi aproape ca navali înăuntru. Dând cu ochii de atmosfera familiara se mai linişti. Parca se întorsese dintr-o călătorie într-o altă lume. În cantina doar câţiva urcau la etaj să mănânce. Majoritatea îşi pierdeau vremea la mesele din salonul de la parter, umflându-se cu bere. Făcu ochii roata, căutându-i din priviri pe vechii săi prieteni. Nu era niciunul dintre ei. Probabil nu îşi reveniseră încă din mahmureala de serviciu de după fiecare zi de duminica, zi în care le soseau de acasă mâncarea, banii şi, mai ales, bidonaşele pline cu… de toate cele ce pot curge pe gâtul unui om tânăr şi sănătos. Ocupa o masa libera şi aşteptă câteva clipe aşezat pe scaun, până i se mai potoli ritmul cardiac. Nu înţelegea defel de ce îi indusese cerşetorul starea

aceea de neliniște. Parca o luase razna deodată. În cele din urmă se ridică şi se duse la bar să-şi comande o bere. Căutând banii răspândiţi prin toate buzunarele, scoase la iveala patru bancnote – ultimii patruzeci de mii. Oricum avea să-şi ridice bursa a doua zi, aşa că nu mai rămase pe gânduri prea mult:

— O bere Ursus Pils, vă rog, rosti el scurt şi întinse două bancnote de zece mii de lei.

— Doi's pe mii cinci sute, se auzi vocea sparta a chelneriţei. Aveţi cumva cinci sute?… Vaiii, nu aveţi?! Dar nici eu nu am, ca să vă dau rest complet. Îmi pare rău…

— Lăsaţi, lăsaţi, îi arunca Zet plictisit, îndreptându-se către masa cu berea în mână.

Se aşeză din nou şi începu să bea cu înghiţituri mari, atrăgând privirile în parte admirative, în rest invidioase, ale unui grup de burtoşi de la o masă învecinata, care numai a studenţi nu arătau. Îşi caută apoi ţigările. Mai avea cinci. Îi ajungeau preţ de-o bere. Zăbovi aproape un ceas în faţa regelui berii din România, dar nu apăru niciun cunoscut. La două mese mai încolo, o trupa de viitori intelectuali hohotea zgomotos printre rafale de râgâieli şi înjurături. Unul dintre ei tot gâdila o fetişcană care-şi etala în gura mare vocabularul de douăzeci de cuvinte, dintre care unul, foarte des uzitat, vădea deosebitul interes al persoanei fata de partea bărbătească. Câteva persoane mai în vârstă, în drumul spre cantina profesorilor, reuşiră sa mai schimbe starea de spirit, trecerea lor aducând la vedere o pădure de degete mijlocii cât se poate de ferme. Câţiva studenţi coborâră din sala de mese aparent sătui, suduindu-se amical cu unii cunoscuţi zăboviţi la bere. Un tablou obişnuit, cu mici variaţiuni pe aceeaşi tema de la o zi la alta.

Zet se hotărî să renunţe la ţigări pe ziua aceea şi să mai bea o bere în aşteptarea prietenilor săi. La bar, o alta chelneriţa.

— Un Ursus pils, comanda Zet pe acelaşi ton ca şi întâia oară, şi întinse cincisprezece mii de lei.

— Îmi puteţi da cinci sute de lei? Nu am nicio moneda de cinci sute.

— Nu am nici eu, don'şoara. Dar i-am plătit colegei dumneavoastră ceva mai devreme exact cu cinci sute mai mult, aşa că puteţi să-mi daţi rest la doi's pe mii.

— Da' ce treaba am eu cu ce i-ai plătit colegei mele, dom'le? se

răţoi individa, înţepată. Ia vezi-ţi de treabă.

— Adică să înţeleg ca voi puteţi să-mi luaţi de câte ori vreţi cinci sute, sub pretextul că nu aveţi rest. Să faceţi bine să aveţi rest. E obligaţia voastră!

— Nu-ţi convine, du-te şi ia-ţi berea din altă parte, îi replica impertinenta chelneriţa şi-i arunca banii peste tejghea.

Zet rămase consternat. Şi mai rău era că se lăsase atras în polemica asta penibila. Parca i-ar fi luat cineva minţile. Simţea privirile celorlalţi arzându-l, deşi nu el era cel vinovat. Stânjenit, îşi lua banii şi pleca, fără a avea curajul să se uite în jurul său. Toate mergeau anapoda, chiar mai prost decât orice alta zi de luni. Parca de la scena cu cerşetorul acela straniu i se întorseseră toate împotrivă. De teama unei întâlniri cu bătrânul rufos, ocoli prin spatele universităţii, ajungând în faţa Academiei. Cum nu mai cheltuise banii pe a doua sticla de bere, se hotărî să-şi ia ţigări şi traversa strada, oprindu-se la primul chioşc. Cu gesturi maşinale întinse douăzeci şi cinci de mii de lei, cerând marca dorita.

— Nu va supăraţi, domnule, nu aveţi cumva cinci sute? se auzi vocea sparta şi impersonala a vânzătorului. N-am să vă dau rest.} igarile dumneavoastră s-au scumpit, sunt două două cinci sute acum.

Zet îl privi cu ochi măriţi şi pesemne extrem de stranii, încât chioşcarul îl întreba pe un ton aproape speriat:

— S-a întâmplat ceva, domnule? Vă simţiţi bine?

— Mda, mormăi scrânsnind din dinţi.

Şi, luându-şi banii, se îndrepta cu paşi apăsaţi, de adevărat cowboy al lumii asfaltiere, spre primul magazin alimentar. Intra şi scoase o monedă de o mie, pe care o fixa pe tejghea cu gesturi lente, parca studiate îndelung.

— Schimbaţi-mi, vă rog, moneda asta în două de cinci sute.

Vânzătoarea zâmbi larg şi îl privi lung, cu o mână amuzata, aşteptând parcă să i se spună că este surprinsa cu camera ascunsa.

— Ce se întâmplă? întreba Zet iritat. Nu-s buni banii mei? Sau nu aveţi cinci sute? Am spus că vreau să-mi schimbaţi mia în două de cinci sute.

— Ascultă, domnule, eşti de-a dreptul obraznic, replica pe un ton aspru femeia, brusc metamorfozata. Ia-ţi mia înapoi şi ieşi imediat afară din magazin, ca acum îl chem pe Griguta, ş-apoi când o pune laba pe…

Tânărul nu mai aşteaptă continuarea şi se conforma ruşinat. Ajuns afară, trase adânc aer în piept şi încerca să-şi revină din starea aceea straniu combinata de nervi şi uluiala. Îi mergea mai prost ca oricând, iar el se comporta de asemenea mai tâmpeşte ca oricând. Rămase câteva clipe locului, străduindu-se să se calmeze, apoi se reîntoarse la chioşc:

— Daţi-mi pachetul ăla de ţigări. Şi lăsaţi problema restului. Cât aveţi, atât îmi daţi.

Vânzătorul îl servi, continuând să-l privească îndoielnic. Zet primi de la el două mii de lei pe care îi arunca în buzunar fără a-i număra. Apoi îşi aprinse o ţigară, trase primul fum cu nesaţ şi aştepta o clipă, parca solicitând ideea salutara de la doza de nicotina: – Hotărât lucru, trebuie să pun capăt zilei, şi asta cât mai repede – Cu decizia proaspăt luată, se îndrepta sigur de el spre staţia de troleibuz, cu gând să ajungă iute acasă, unde să se arunce într-un somn profund. Era satul de lume, de oraş, de universitate, de absolut tot ce vedea în jur. Mai satul decât fusese vreodată, în vreo alta zi de luni.

Se arunca în primul toleibuz, printre coate, suturi şi lupte aprige pentru scaunele libere, apoi reuşi să-şi elibereze o mână din strânsoarea îmbulzelii şi numără patru mii de lei. Ultimii bani.

— Mai daţi-mi… cinci sute. S-au scumpit biletele luate de la şofer. N-aţi citit afişul de pe geam?

Zet îl privi dezorientat pe individul din dreapta şoferului, care-i vorbise mai devreme mai mult din nas, fiindcă gura îi era prea plină cu gâtul unei sticle de bere. Simţea că cerul cu toţi aştrii se prăbuşise pe el. Aproape că se sufoca.

— Nu… îmi pare rău… n-am ştiut. Da, ştiţi, nu mai am alţi bani. Dacă se poate…

— Nu se poate, interveni şi şoferul, retezându-i-o.

— Domnule, insista Zet, adresându-i-se complice, ştiu ca mai aveţi bilete de-alea de-ale dumneavoastră… compostate, mai iefti…

— Tu-sceara mă-tii de nenorocit, mă acuzi pe mine ca fur de la firma? Dă-te jos, hotu’ naibii. Ia uite, al dracului, ce-l învaţă pe el la facultate… Zet se repezi copleşit afară, năucit de droaia de injurii ce i se aruncau în spate: … studenţii care ne mănâncă pâinea… beţivanii dracului…

Era deja prea mult. Se uita cu coada ochiului în jur şi avu impresia ca toată lumea îl priveşte cu duşmănie ori cu dispreţ. Parca

nici nu mai erau oameni. Încet-încet, o lua la pas spre casă, abia aşteptând să se înfunde în garsoniera lui cenuşie, departe de nebunia oraşului.

Luni de zile după aceea, nu l-a mai văzut pe cerşetor. Până ieri. Ieşise din cantina şi se ducea la un seminar, când l-a zărit. Era acolo, lângă magazinul din colţul aleii. A fost aproape să o ia la sănătoasa, însă până la urma s-a hotărât să-şi păstreze capul pe umeri şi să meargă mai departe, în drumul său. În definitiv, ce legătură putea avea sărmanul moşneag cu toată povestea din lunea aceea blestemata? Era o prostie.

Brusc, din magazin a ieşit o femeie la vreo douăzeci şi cinci de ani, împopoţonata şi machiata cu toate culorile curcubeului. Într-o mână ţinea un morman de bancnote şi monede, pe care se străduia cu mişcări ridicole sale îndese într-un portofel. Un zgomot metalic s-a auzit chiar când Zet era la doi-trei paşi de ea. Bătrânul cerşetor s-a aplecat, culegând de pe caldarâm o monedă:

— Hei, don'şoara, aţi scăpat un bănuţ! E de cinci sute!

Tânăra se întoarse către cerşetor cu o înfăţişare dezgustata şi făcu un gest a lehamite:

— Ia-l matale!

— Eşti sigură? îi arunca moşneagul o ultimă întrebare, iar Zet surprinse din mers pe fata bătrânului jegos un rânjet larg, aproape malefic, care dezvăluia un şir de dinţi perfecţi, de un alb ireal.

© Copyright Mihai Pricop.